

KONTRADIKTÓRNOSŤ AKO NEVYHNUTNÁ SÚČASŤ SPRAVODLIVÉHO PROCESU

Odporuje zásade kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej zásade „rovnosti zbraní“ ako základným princípom spravodlivého súdneho konania (čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, na úrovni zákonnej úpravy trestného konania § 2 ods. 14 Trestného poriadku), ak v dôsledku procesnej aktivity poškodeného sa tento sťažnosťou podľa § 558 ods. 3 Trestného poriadku domôže zmeny uznesenia podľa § 557 Trestného poriadku vo svoj prospech a bude mu na základe tohto podania rozhodnutím nadriadeného orgánu podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku priznaná (a odsúdenému ako protistrane uložená) náhrada trov trestného konania alebo bude inak rozhodnuté v neprospech odsúdeného bez toho, aby odsúdený mal ako protistrana možnosť sa k predmetnému podaniu vyjadriť a uviesť svoju argumentáciu; to platí aj vo vzťahu k poškodenému v prípade podania takej sťažnosti obvineným.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 597/2025 z 13. januára 2026)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov **L. M.**, a **Q. A.**, zastúpených Palkovič advokátska kancelária s.r.o., Kapitulská 20, Trnava, proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 2T/5/2024-577 z 21. augusta 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Trnava č. k. 2T/5/2024-577 z 21. augusta 2025 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Trnava č. k. 2T/5/2024-577 z 21. augusta 2025 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Trnava **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania vo výške **2 108,25 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :**I.****Ústavná sťažnosť sťažovateľov**

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. októbra 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť

v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, priznať každému zo sťažovateľov finančné zadosťučinenie vo výške 500 eur a trovy konania.

2. Uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 597/2025 z 5. novembra 2025 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že proti sťažovateľom bolo vedené trestné stíhanie pre skutok právne kvalifikovaný (i) vo vzťahu k sťažovateľovi L. M. ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. a), b), e) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a), f) Trestného zákona a § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, (ii) vo vzťahu k sťažovateľovi Q. A. ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, 2 písm. a), e) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a), f) Trestného zákona.

4. Poškodenou v trestnom konaní bola X. B. zastúpená advokátskou kanceláriou ako splnomocnencom, ktorá si v trestnom konaní neuplatnila žiadny nárok na náhradu škody ani nemajetkovej ujmy.

5. Rozsudkom okresného súdu č. k. 2T/5/2024-512 zo 4. októbra 2024 právoplatným 8. októbra 2024 boli sťažovatelia uznaní vinnými zo skutku uvedeného vo výroku tohto rozsudku a bol im uložený trest.

6. Podaním z 3. decembra 2024 požiadala poškodená o priznanie náhrady trov konania vo vzťahu k sťažovateľom s poukazom na § 557 ods. 2 Trestného poriadku.

7. Uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 2T/5/2024-571 z 3. februára 2025 bol návrh poškodenej na priznanie náhrady trov konania zamietnutý, proti čomu podala poškodená sťažnosť, ktorú okresný súd sťažovateľom nedoručil a neumožnil im sa k nej vyjadriť.

8. Napadnutým uznesením vydaným samosudcom bolo zrušené uznesenie vyššieho súdneho úradníka a sťažovatelia boli zaviazaní nahradiť poškodenej trovy trestného konania vo výške 359,06 eur.

9. Sťažovatelia namietajú porušenie označených práv so zdôraznením toho, že právo účastníka vyjadriť sa v konaní je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Toto právo je úzko späté s princípom kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, pričom účastník musí mať reálnu možnosť predkladať argumenty a reagovať na argumenty protistrany. Súčasťou tohto práva je aj právo na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov, čo vyplýva aj z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 4/2018 či uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/141/2010.

10. Počas celého konania o návrhu poškodenej na priznanie trov konania nemali sťažovatelia reálnu možnosť sa k jej návrhu vyjadriť tak, aby predniesli skutkové a právne argumenty v prospech zamietnutia návrhu poškodenej. O procese rozhodovania sa sťažovatelia dozvedeli až z doručeného uznesenia vyššieho súdneho úradníka, teda v štádiu, keď vyjadrovať sa k návrhu nemalo reálny zmysel, pretože súd rozhodol v ich prospech. Ak by boli o návrhu

poškodenej na priznanie náhrady trov trestného konania informovaní pred rozhodnutím v prvom stupni, k návrhu by sa vyjadrili a uplatnili by argumenty nedôvodnosti tohto návrhu, ako je nemožnosť priznania nároku na náhradu trov konania, ak si poškodený vôbec neuplatnil nárok na náhradu škody v trestnom konaní, alebo argument neúčelnosti vynaložených trov.

11. O podaní sťažnosti poškodenou proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka neboli sťažovatelia informovaní, čím im bolo znemožnené k sťažnosti sa vyjadriť. Celé rozhodovanie o návrhu poškodenej tak prebehlo úplne bez sťažovateľov, ktorým len boli doručené rozhodnutia, proti ktorým nemohli uplatniť žiadny riadny ani mimoriadny opravný prostriedok.

12. Podľa názoru sťažovateľov neexistuje žiadny dôvod, aby sa pri rozhodovaní súdu o náhrade trov konania (či už v civilnom, alebo trestnom konaní) neuplatnili princípy spravodlivého procesu, samozrejme, s istým zjednodušením, ktoré je spojené s rozhodovaním o náhrade trov konania. Úplné vynechanie niektorého z účastníkov konania z procesu rozhodovania o náhrade trov konania je však neakceptovateľné.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

13. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že sťažovatelia nenapádajú vecnú správnosť vydaného uznesenia, ale procesný postup, ktorý mu predchádzal.

14. Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľov, že neexistuje dôvod, aby sa pri rozhodovaní súdu o náhrade trov konania neuplatnili princípy spravodlivého procesu, je potrebné poukázať na rozdiel medzi civilným konaním a trestným konaním. Zásada kontradiktórnosti sa v trestnom procese uplatňuje predovšetkým pri meritórnom rozhodovaní o obžalobe prokurátora, resp. návrhu na schválenie dohody o vine a treste. Sťažovatelia sa snažia zásady civilného konania uplatňovať aj v trestnom konaní.

15. Procesný postup, pri ktorom súd v trestnom konaní pred rozhodnutím o sťažnosti nedoručuje sťažnosť ostatným procesným stranám na vyjadrenie, nebol okresnému súdu dosiaľ zo strany ústavného súdu vytknutý; uvedené sa vzťahuje aj na postup pred rozhodnutím o samotnom návrhu. Proces doručovania a umožnenia ostatným stranám vyjadriť sa k návrhu sa v trestnom konaní neuplatňuje, keďže zákonodarca upravuje lehotu 30 dní na rozhodnutie o návrhu obhajcu na priznanie odmeny a náhrady. Podľa názoru súdu neexistuje žiadny dôvod, aby súd rozlišoval pri rozhodovaní o trovách konania, či rozhoduje o návrhu obhajcu na priznanie nároku na odmenu a náhradu alebo o návrhu poškodeného na náhradu trov konania.

16. Ak sťažovatelia poukazujú na to, že boli vynechaní z procesu rozhodovania o náhrade trov konania, s týmto sa nemožno stotožniť. Sťažovatelia totiž priznávajú, že o existencii návrhu poškodenej sa dozvedeli na základe doručenia uznesenia z 3. februára 2025, po doručení tohto uznesenia sa však k návrhu poškodenej žiadnym spôsobom nevyjadrili.

17. Je potrebné zdôrazniť, že rozhodovanie o trovách konania má procesný charakter a opravným prostriedkom je sťažnosť. Zákonodarca neupravuje povinnosť súdu doručovať sťažnosť ostatným procesným stranám. Dokonca Trestný poriadok výslovne v ustanovení § 190 ods. 2 predpokladá, že ak lehota na podanie sťažnosti (nie lehota na vyjadrenie k sťažnosti) už všetkým oprávneným osobám uplynula a sťažnosti sa nevyhovelo tzv. autoremedúrou, predloží sa vec na rozhodnutie nadriadenému orgánu. Sudca mohol o sťažnosti poškodenej rozhodnúť už 7. marca 2025 a rozhodnutie by bolo súladné so zákonom. Pre vyťaženosť však o sťažnosti poškodenej rozhodol až 21. augusta 2025, teda sťažovatelia mali viac ako 5 mesiacov na to, aby sa k návrhu poškodenej vyjadrili, rovnako mali možnosť, aby sa telefonicky, elektronicky, písomne alebo osobne informovali, či poškodená podala sťažnosť proti uzneseniu o zamietnutí jej návrhu.

18. Okresný súd preto zastáva názor, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by viedli k záveru, že by postupom sudcu alebo vyššieho súdneho úradníka došlo k porušeniu práva sťažovateľov na súdnu ochranu alebo práva na spravodlivé súdne konanie, práva na rovnosť v konaní; nie je ani zrejmé, od čoho sťažovatelia svoj nárok odvodzujú.

19. Sťažnosť sťažovateľov považuje okresný súd za účelovú, podanú v úmysle získať finančné odškodnenie, keď napadnutým uznesením bola poškodenej priznaná náhrada trov konania vo výške 359,06 eur, pričom v prípravnom konaní jeden zo sťažovateľov (L. M.) zložil peňažnú záruku vo výške 30 000 eur, ktorá mu bola Krajským súdom v Trnave vrátená v plnej výške (nehovoriac o tom, ako svojím konaním poznačili život poškodenej a napriek slovám o úprimnej ľútosťi a ospravedlnení sa poškodenej na hlavnom pojednávaní nie sú ochotní jej nahradiť sumu 359,06 eur, ale, naopak, od okresného súdu žiadajú v prípade vyslovenia porušenia ich procesných práv ústavným súdom vyplatiť každému sumu po 500 eur).

II.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

20. Zúčastnená osoba, ktorou je poškodená X. B., nevyužila možnosť vyjadriť sa k sťažnosti.

II.3. Replika sťažovateľov:

21. K námietke okresného súdu, že nenamietali vecnú správnosť napadnutého uznesenia, sťažovatelia uviedli, že síce nenapadli vecnú správnosť uznesenia všeobecného súdu, ale to neznamená, že s ním súhlasia. Považujú ho za vecne nesprávne a ústavnou sťažnosťou sa snažia docieľiť to, aby mohli svoj nesúhlas procesne relevantným spôsobom vyjadriť a tento bol následne predmetom posúdenia zo strany všeobecného súdu. Ak by mali možnosť, vecne by sa k rozhodovanej veci vyjadrili po stránke skutkovej aj právnej. Otvárať otázku vecnej správnosti uznesenia všeobecného súdu z hľadiska ústavnoprávneho považujú sťažovatelia za predčasné.

22. K námietke, že sťažovatelia sa snažia zásady civilného konania uplatňovať aj v trestnom konaní, sťažovatelia poukázali na § 2 ods. 14, § 10 ods. 10 druhú vetu Trestného poriadku, zdôrazňujúc, že kontradiktórnosť súvisí aj s princípom rovnosti zbraní, pretože proces možno považovať za kontradiktórny, iba ak sa v ňom rešpektuje zásada rovnosti zbraní a zaisťuje, aby mali strany prístup k akýmkoľvek dôkazom a argumentom, ktoré boli predložené súdu

a ktoré by mohli mať vplyv na prejednanie vecí a súdne rozhodnutie. Sťažovatelia si dovoľia konštatovať, že ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy sa aplikujú tak v civilnom, ako aj trestnom konaní. Zo žiadneho ustanovenia Trestného poriadku nemožno vyvodiť, že by sa zásada kontradiktórnosti konania obmedzovala len na meritórne rozhodovanie o obžalobe, resp. o návrhu na schválenie dohody o vine a treste. Zásada rovnosti strán, zásada kontradiktórnosti a zásada rovnosti zbraní sú nedielnou súčasťou tak civilného, ako aj trestného konania.

23. Sťažovatelia nesúhlasia s obranou okresného súdu, že mali možnosť vyjadriť sa k návrhu poškodenej po tom, ako im bol doručený spolu s uznesením vyššieho súdneho úradníka o zamietnutí návrhu poškodenej. K takémuto postupu totiž neexistoval žiadny právny ani logický dôvod, keďže ním bolo rozhodnuté v ich prospech. Pokiaľ okresný súd vyčíta sťažovateľom, že sa iniciatívne neinformovali, či poškodená podala sťažnosť, tu treba uviesť, že sťažovatelia takúto procesnú povinnosť nemajú. Súd je primárne zodpovedný za to, že konanie bude spravodlivé a bude zachovaná rovnosť strán a rovnosť zbraní. Nemožno túto povinnosť súdu prenášať na strany.

24. Sťažovatelia považujú za nenáležité, ak sa všeobecný súd bráni poukazovaním na meritórne rozhodnutie v trestnom konaní a na podstatu skutku, za ktorý boli sťažovatelia odsúdení. Za tento skutok im bol totiž uložený zákonný trest a nemožno ich navyše sankcionovať porušením práva na spravodlivý proces a práva na rovnosť strán pri rozhodovaní o náhrade trov trestného konania poškodenej. Všeobecný súd vo svojej obrane spája to, čo spolu vôbec nesúvisí.

25. Sťažovatelia si uplatnili nárok na náhradu trov konania za vyjadrenie vo výške 702,75 eur.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

26. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na súdnu ochranu, práva na rovnosť v konaní a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na ich tvrdení o nezákonnom procesnom postupe okresného súdu, ktorý zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka o zamietnutí návrhu poškodenej na priznanie náhrady trov trestného konania tak, že jej návrhu vyhovel a uložil sťažovateľom ako odsúdeným povinnosť zaplatiť trovy trestného konania bez toho, aby sťažovateľom doručil sťažnosť poškodenej, čím im uprel možnosť sa s jej podaním oboznámiť, prípadne sa k nemu vyjadriť. Napadnuté uznesenie okresného súdu preto považujú sťažovatelia za svojvoľné a arbitrárne, nezohľadňujúce ich prípadnú argumentáciu.

27. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré

Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

28. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

29. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k nepripustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

30. Na druhej strane ústavný súd pripomína judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) definujúcu obsah princípu rovnosti zbraní požiadavkou, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je protistrana. Právo na kontradiktórne konanie znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim (rozsudok ESLP zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, body 45 a 46, rozsudok ESLP z 13. 1. 2015 vo veci Trančíková proti Slovenskej republike).

31. Predpoklad uplatnenia zásady kontradiktórnosti v trestnom konaní vyplýva z § 2 ods. 14 Trestného poriadku, ktorý ustanovuje, že strany sú si v konaní pred súdom rovné. Kontradiktórnosť konania ako základná zásada trestného konania a súčasne imanentná súčasť práva na spravodlivé súdne konanie je charakterizovaná najmä procesnou aktivitou strán, ktoré majú právo podstatne ovplyvňovať každú časť trestného konania, predovšetkým priebeh dokazovania. Totožný princíp je aplikovateľný aj v časti trestného konania, v rámci ktorej sa rozhoduje o náhrade trov konania, keď musí byť zabezpečená možnosť strán oboznámiť sa so všetkými procesne relevantnými návrhmi, opravnými prostriedkami a k týmto v procesne relevantnej forme sa aj vyjadriť, zaujať stanovisko, poprieť ich, či uvádzať vlastné argumenty vo svoj prospech.

32. Princíp kontradiktórnosti nachádza uplatnenie aj v konaní o sťažnosti podľa ustanovení § 185 až § 195 Trestného poriadku, ktoré explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť napádaným rozhodnutím dotknutej protistrane ani povinnosť umožniť jej vyjadriť sa

k sťažnosti. Absencia takej výslovnej právnej úpravy však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje. Ponechanie priestoru na vyjadrenie sa k sťažnosti proti rozhodnutiu vydanému vyšším súdnym úradníkom je dôvodné najmä vtedy, ak argumentácia uvedená v sťažnosti indikuje možnosť, že sudca okresného súdu rozhodne inak.

33. V dotknutom trestnom konaní nebola spornou skutočnosť, že okresný súd pri rozhodovaní o sťažnosti poškodenej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka vydanému v jej neprospech vychádzal len z podania poškodenej, o ktorého existencii sťažovateľa nemali pred napadnutým rozhodnutím vedomosť, ku ktorému preto nemali možnosť zaujať stanovisko a ktoré v konečnom dôsledku malo na napadnuté uznesenie podstatný vplyv.

34. Procesné pochybenie v postupe okresného súdu, ktorý neumožnil sťažovateľom ako odsúdeným vyjadriť sa k sťažnosti poškodenej proti negatívnemu uzneseniu o náhrade trov konania, nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie dosahujúce ústavnoprávny rozmer, ale je potrebné vyhodnotiť ho s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu. V prípade sťažovateľov je takou okolnosťou skutočnosť, že na základe sťažnosti poškodenej okresný súd (sudca) zmenil rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka a sťažovateľom podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku uložil povinnosť nahradiť poškodenej, ktorá si v trestnom konaní nárok na náhradu škody ani nemajetkovej ujmy neuplatnila (učinila tak v civilnom súdnom konaní, pozn.), trovy trestného konania.

35. Odporuje preto zásade kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej zásade „rovnosti zbraní“ ako základným princípom spravodlivého súdneho konania (čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, na úrovni zákonnej úpravy trestného konania § 2 ods. 14 Trestného poriadku), ak v dôsledku procesnej aktivity poškodeného sa tento sťažnosťou podľa § 558 ods. 3 Trestného poriadku domôže zmeny uznesenia podľa § 557 Trestného poriadku vo svoj prospech a bude mu na základe tohto podania rozhodnutím nadriadeného orgánu podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku priznaná (a odsúdenému ako protistrane uložená) náhrada trov trestného konania alebo bude inak rozhodnuté v neprospech odsúdeného bez toho, aby odsúdený mal ako protistrana možnosť sa k predmetnému podaniu vyjadriť a uviesť svoju argumentáciu (ako to bolo v prípade sťažovateľov); to platí aj vo vzťahu k poškodenému v prípade podania takej sťažnosti obvineným.

36. Obvinený a poškodený v tomto prípade nereprezentujú štát, resp. orgán verejnej moci pri výkone jeho pôsobnosti, a teda ich postavenie ako protistrán vo vzťahu k rozhodovaniu o vzájomných majetkových právach a povinnostiach je obdobné civilnému sporovému konaniu, a to aj v kontexte rozhodovania vyšším súdnym úradníkom a následne o podanej sťažnosti sudcom (k tomu pozri nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 258/2021 z 29. augusta 2021 publikovaný v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 44/2021). Princíp kontradiktórnosti sa však uplatňuje v konaní o sťažnosti ako riadnom opravnom prostriedku v trestnom konaní aj v iných prípadoch riešených v takom konaní, a to (opäť) aj bez výslovnej osobitnej zákonnej úpravy, avšak, ako už bolo uvedené, v súlade so zákonom reflektovanou zásadou rovnosti strán.

37. Ústavný súd nemohol akceptovať tvrdenie okresného súdu, že sťažovatelia mali možnosť vyjadriť sa k im riadne doručenému uzneseniu vyššieho úradníka, ktorým zamietol návrh

poškodenej, keďže ani ústavný súd nenachádza dôvod na zaujatie ich stanoviska len „pre prípad“, že rozhodnutie vydané v prospech sťažovateľov bude v budúcnosti pravdepodobne napadnuté opravným prostriedkom protistrany. Rovnako za neadekvátnu považuje ústavný súd aj okresným súdom vyžadovanú procesnú iniciatívu od sťažovateľov spočívajúcu v ich vlastnom zisťovaní, či protistrana využila svoje oprávnenie a podala sťažnosť, na ktorú by následne mohli reagovať. Uvedené nezodpovedá ustanoveniam Trestného poriadku ani základným princípom trestného konania, ktoré majú zaručovať zákonnosť a spravodlivosť. Pokiaľ okresný súd namieta, že sťažovatelia nenapádajú vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, ústavný súd konštatuje, že konkrétne námietky sťažovateľov skutkového a právneho charakteru proti samotnej podstate veci budú predmetom posúdenia okresného súdu až po poskytnutí procesnej možnosti sťažovateľom podať vyjadrenie v dotknutom trestnom konaní. Napokon sťažovatelia už v ústavnej sťažnosti uviedli niektoré okolnosti, ktoré by v takom prípade uplatnili, napríklad argumenty o nemožnosti priznania nároku na náhradu trov konania, ak si poškodená neuplatnila nárok na náhradu škody v trestnom konaní, alebo námietku neúčelnosti vynaložených trov.

38. K odôvodneniu napadnutého rozhodnutia ústavný súd dodáva (v snahe zabrániť nedostatkom odôvodnenia budúceho rozhodnutia o náhrade trov konania), že použitie zákonného termínu „podľa okolností prípadu“ síce naznačuje väčšiu mieru úvahy súdu, tá sa však musí prejavovať v jej odôvodnení v súdnom rozhodnutí. Samotné riešenie otázky, či konkrétny prípad spadá pod možnosti aplikácie § 557 ods. 2 Trestného poriadku, je ponechané na všeobecnom súde s tým, že konkrétne okolnosti prípadu majú byť v odôvodnení riadne reflektované. Okresný súd v podstate založil dôvodnosť rozhodnutia podľa § 557 ods. 2 Trestného poriadku v prospech náhrady trov poškodenej len na tom, že existovali zákonné dôvody umožňujúce jej priznanie, avšak nezaoberal sa podrobnejšie konkrétnymi okolnosťami danej veci.

39. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu princípu kontradiktórnosti konania, keďže sudca okresného súdu zmenil rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka bez toho, aby umožnil sťažovateľom sa k podaniu (sťažnosti) poškodenej vyjadriť, čím bolo porušené ich základné právo na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

40. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľov na zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci okresnému súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (bod 2 výroku). Okresný súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze, znamenajúcimi potrebu doručiť sťažnosť poškodenej proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľom na vyjadrenie a následne v prípade doručenia stanoviska k sťažnosti sa náležite vysporiadať s ich argumentáciou, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené.

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

41. Pokiaľ ide o požadované finančné zadosťučinenie, ústavný súd vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovršenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia tohto základného práva, prípadne zrušenie namietaného rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 210/04). V tomto prípade zrušením napadnutého uznesenia a vrátením veci okresnému súdu sa vytvoril dostatočný priestor na nápravu zásahu do základných práv sťažovateľov. Z týchto dôvodov nevyhovelo návrhu sťažovateľov na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

42. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 2 108,25 eur (bod 3 výroku). Pokiaľ ide o priznanú výšku nároku, bol viazaný návrhom sťažovateľov, inak by im patril nárok na náhradu trov konania v rozsahu 2 163 eur.

43. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania pred ústavným súdom z titulu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pozostávajúcu z odmeny advokáta za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu).

44. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2025 je 371 eur a hodnota režijného paušálu je 14,84 eur. V zmysle § 13 ods. 2 vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 50 %, ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, pričom zníženie sa uplatní pri zastupovaní druhej a ďalšej osoby. Vychádzajúc z uvedeného, základná sadzba odmeny za úkon právnej služby po znížení o 50 % je 185,50 eur. Keďže právny zástupca sťažovateľov je platiteľom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), suma priznaných trov sa zvyšuje o DPH v sadzbe 23 %, čo predstavuje celkovú sumu 2 163 eur (1 758,54 eur s DPH).

45. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.